

Granollers, ciutat màrtir

Eren les 9 del matí,
eren les 9 del matí en punt
d'un dia clar i assolellat.
Els veïns de la ciutat
s'esmerçaven en la quotidiana tasca
d'anar a fer cua en algun establiment,
d'altres, ja feia llarg temps
que l'havien començada.
Tots amb l'esperança d'aconseguir
algun tipus d'aliment amb que alleujar
la forta i punyent gana
que en aquells temps la ciutadania patia.

Eren les 9 del matí...
eren les 9 i cinc minuts en punt
d'aquell 31 de maig de 1938,
quan els veïns del sud de la ciutat
contemplaven encuriós uns avions
que tranquils volaven direcció nord.
De sobte aquella curiositat es convertí
en un esgarriós esglai al veure brollar les bombes
de sota els avions i els terribles i espantosos esclats
que provocaven al xocar a terra,
esfereïts corrien sense saber on anaven.

Eren les 9 del matí...
eren les 9 i sis minuts en punt,
tota la barbàrie havia estat consumada.
Foren 5 els avions que en el decurs
d'un miserable minut, havien descarregat
tota la seva mortífera càrrega sobre la ciutat.
La ciutadania embogí de por, de ràbia, d'impotència,
davant la visió dantesca de la ciutat,
tota ella difuminada per una espessa boira
de fum i pols com una gran manta que l'abrigués
per tapar la infàmia comesa.

Tothom s'abocà a socorrer les víctimes,
disperses pels carrers
o cobertes pels enderrocs dels edificis destruïts,
traslladant-les als centres mèdics de la ciutat.
Abarrotats tots els centres de la ciutat,
foren desplaçats als centres mèdics de diferents ciutats:
Mollet, Sant Celoni, Vic, Badalona, Barcelona.

Dissortadament, Granollers ha passat a la història
per aquell infamant bombardeig portat a terme
per l'aviació italiana al servei de la dita "Zona Nacional".

200 morts dins el mateix dia fins a un total
de 224 morts i més de 200 ferits.

En relació al número d'habitants-víctimes
fou el bombardeig més sangrant en tota la guerra.

Eren les 9 del matí...
Eren les 9 i sis minuts en punt:
una terrible consternació s'apoderà de Granollers.

*En homenatge
a les víctimes del
bombardeig de
Granollers del 31
de maig de 1938
amb motiu de la
commemoració del
75è aniversari.

Joan Pi i Cabanas
Granollers

VALLÈS 31.05.2013 | 24

La Porxada i els seus voltants després del bombardeig. | REVISTA DEL VALLÈS

Conèixer el passat per construir el futur

Escotar el relat d'aquell 31 de maig de 1938 en veu de les persones que el van viure, és sempre colpidor. Són històries de patiment i de superació. De generositat i de solidaritat. Testimonis que ens emocionen per la cruesa dels fets que relaten i per la fermesa amb què defensen la pau. La contundència del seu "mai més", la seva defensa del diàleg per resoldre els conflictes, són eines educatives de gran valor, que hem de preservar i transmetre als més joves.

A l'Arxiu Municipal es conserven una cinquantena d'entrevistes enregistrades, que ja formen part del patrimoni de la ciutat. Hem d'agrair la generositat de les persones que han volgut compartir les seves vivències.

Ens ajuden a imaginar aquell dimarts al matí, quan el centre de la ciutat va quedar ensorrat, amb desenes de víctimes sota les runes. N'hem vist les imatges colpidores. Hem llegit els relats dels periodistes que es van acostar a Granollers per explicar al món aquella tragèdia inexplicable. Van ser moltes les persones vingudes d'arreu per defensar la democràcia i la llibertat. Brigadistes que van lluitar al front. Reporters i fotògrafs que relataven allò que succeïa al nostre país. Persones que van crear organitzacions d'ajuda humanitària per intentar alleugerir tant de patiment com veien.

Fa poques setmanes hem conegut una nova història de compromís i solidaritat. Sabem com va viure el bombardeig el periodista flamenc Robert Mussche. Hem pogut llegir el seu testimoni colpidor gràcies a la novel·la de l'escriptor basc Kirmen Uribe. Ens hem pogut endinsar en la seva història vital. Una vida curta, però marcada per la ferma voluntat d'ajudar els qui més patien, defensar la democràcia i lluitar contra el feixisme. Uns ideals que el van portar a acollir una nena basca refugiada, a Granollers per explicar la guerra civil i, finalment, a un camp de concentració i a una mort tràgica l'any 1945.

Hem volgut que la filla d'aquell reporter, que va quedar marcat per sem-

pre més per la tragèdia que va viure, i l'escriptor que el va rescatar de l'oblit, fossin a Granollers aquest 31 de maig. Compartir amb ells els espais de memòria, que ara ja formen part de la vida ciutadana. Passejar junts pels carrers i les places que una vegada es van tenyir de sang. Perquè coneguim una ciutat que fa, del record d'aquella tragèdia, l'estímul per treballar per la pau, per la convivència, per la solidaritat.

I també, un estímul per recuperar patrimoni. Un nou refugi trobat al pati d'Estabanell que ja forma part dels espais de memòria. Una rehabilitació del refugi de l'Ajuntament que farà possible tornar-lo a visitar. Un patrimoni viu, que la ciutat s'ha fet seu. Uns espais que podrem veure d'una altra manera també: amb una visita teatralitzada. Un vell espai per a una nova experiència que ens acostarà a la vida quotidiana d'aquell moment a través de la veu de les dones.

Teatre i realitat. Perquè avui, ara, no gaire lluny d'aquí, hi ha persones innocents que busquen la protecció contra les bombes. No massa lluny d'aquí la violència destrossa vides humanes. I no ho podem oblidar. I no ens hi podem conformar. Cada vegada més aquesta és una commemoració ciutadana. Escoles, entitats culturals, ciutadans i ciutadanes compromesos amb un projecte col·lectiu. Conèixer el passat per construir el futur. Un món més just, més solidari, en pau.

Josep Mayoral
Alcalde de Granollers